Першая газета на роднай мове

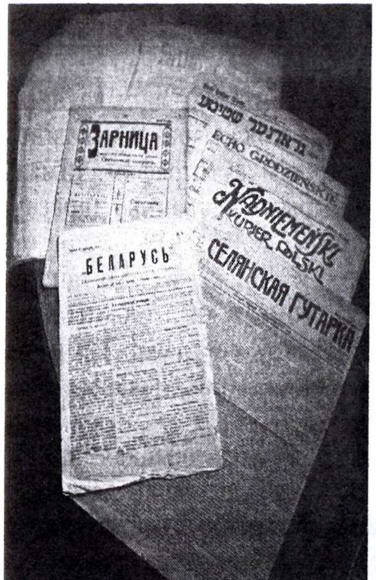

Раздзел выстаўкі "Перыядычны друк Гродзеншчыны".

Любоў ТУРМАСАВА

Сёмы год Гродзенская абласная навуковая бібліятэка імя Я. Ф. Карскага збірае навукоўцаў, краязнаўцаў, супрацоўнікаў музеяў, бібліятэк ды студэнцкую моладзь на Гарадзенскія чытанні. Сёлета яны былі прымеркаваны да 150-годдзя з пачатку выдання "Мужыцкай праўды", першай газеты на беларускай мове, амаль усе нумары якой выйшлі на тэрыторыі Гродзеншчыны напярэдадні і падчас паўстання 1863 года.

Адкрыў чытанні начальнік упраўлення культуры аблвыканкама Аляксандр Вярсоцкі. Ён адзначыў, што газета "Мужыцкая праўда" з'яўлялася рэвалюцыйнай — даследчыкі называлі яе "набатам паўстання 1863 — 1864 гг."

У дакладах аналізавалася роля "Мужыцкай праўды" ў развіцці беларускай культуры, газета як узор мастацкай публіцыстыкі. Прафесар кафедры беларускай культуры і рэгіянальнага турызму Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы Аляксей Пяткевіч падкрэсліў значнасць газеты, "якая загаварыла мовай свайго народа". Шэраг дакладаў раскрывалі змест "Мужыцкай праўды": эканамічныя, грамадска-палітычныя, рэлігійныя праблемы; знаёмілі з яе распаўсюджвальнікамі; прадстаўлялі беларускамоўныя выданні 1860-х гг. Дацэнт кафедры гісторыі Беларусі БДУ Віктар Беларовіч зрабіў бліскучы агляд гістарычных крыніц па вывучэнні "Мужыцкай праўды". Уплыў паўстання 1863 — 1864 гг. на культурнае жыццё Гродзеншчыны быў раскрыты ў дакладах прафесара Святланы Куль-Сяльверставай і дацэнта Віталя Карнелюка. Асноўныя тэндэнцыі развіцця і тэматыку перыядычнага друку на гарадзенскіх землях акрэслілі кандыдаты гістарычных навук Святлана Сілава, Аляксандр Богуш, Сяргей Амелька. Палемічнай і вострай была дыскусія падчас падвядзення вынікаў чытання.

Цікавасць выклікаў адкрыты прагляд "«Мужыцкая праўда» — першая дэмакратычная газета на роднай мове", падрыхтаваны аддзелам краязнаўства сумесна з аддзелам рэдкіх кніг і старадрукаў Гродзенскага дзяржаўнага гісторыка-археалагічнага музея. У першым раздзеле "«Мужыцкая праўда» ў кантэксце беларускай культуры" змешчаны тэксты з газеты і вынікі даследаванняў навукоўцаў, якія прадстаўлены ў энцыклапедычных выданнях, манаграфіях, зборніках навуковых прац, падручніках і вучэбных дапаможніках. Другі раздзел — "Перыядычны друк Гродзеншчыны" — адлюстроўваў газеты рэгіёна, пачынаючы ад "Газеты Гродзеньскай" і заканчваючы сучаснымі. Шырока паказана перыёдыка міжваеннага часу на беларускай, польскай, рускай мовах і нават іўрыце. Тут прадстаўлены і даследаванні навукоўцаў і журналістаў па развіцці перыядычнага друку на гарадзенскіх землях.